

Uchwała z dnia 24 stycznia 1996 r.
II UZP 26/95

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska, Sędziowie SN:
Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Jadwiga Skibińska-Adamowicz,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Iwony Kaszczyszyn, w sprawie z wniosku Eugeniusza D. przeciwko Komendzie Wojewódzkiej Policji w S. o rentę inwalidzką, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 24 stycznia 1996 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 18 października 1995 r., [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.

Czy osobie pełniącej służbę w Rezerwowych Oddziałach Milicji Obywatelskiej przysługuje renta inwalidzka przewidziana w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 z późniejszymi zmianami) od Komendy Wojewódzkiej Policji, czy też od właściwego Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ?

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Osobie pełniącej służbę w Rezerwowych Oddziałach Milicji Obywatelskiej przysługuje renta inwalidzka na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.), do której prawo ustala i świadczenie wypłaca właściwy do spraw rent Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

U z a s a d n i e n i e

Omawiane zagadnienie prawne powstało na tle następującego stanu faktycznego:

Decyzją z dnia 26 sierpnia 1993 r. Komenda Wojewódzka Policji w S. odmówiła przyznania wnioskodawcy Eugeniuszowi D. urodzonemu 23 stycznia 1940 r. policyjnej renty inwalidzkiej, stwierdzając, że świadczenie takie przysługuje tylko funkcjonariuszom Policji i b. członkom ORMÓ na podstawie art. 16 ust. 1 i 77 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (d. Milicji Obywatelskiej) oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 1983 r., Nr 46, poz. 210). Wnioskodawca jako pełniący służbę w ROMO nie jest objęty działaniem powyższej ustawy, a więc nie spełnia warunków do przyznania świadczeń w niej przewidzianych.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca podał, że na podstawie karty mobilizacyjnej został powołany do służby w

ROMO w dniu 13 grudnia 1981 r. i będąc w służbie uległ wypadkowi w dniu 1 marca 1982 r., doznając skomplikowanego złamania nogi, co początkowo spowodowało 20% uszczerbek na zdrowiu, a wobec pogarszania się stanu zdrowia - inwalidztwo II grupy.

Pozwana Komenda Policji wniosła o oddalenie odwołania, a w toku postępowania, w piśmie z dnia 27 grudnia 1993 r. o "niewyznaczenie terminu rozprawy albo zawieszenie postępowania" wskazując, że istnieje możliwość przyznania odwołującemu się wojskowej renty inwalidzkiej na podstawie przepisów niepublikowanej uchwały nr 275 Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1981 r. w sprawie dodatkowych uprawnień osób pełniących służbę w niektórych jednostkach zmilitaryzowanych i członków ich rodzin, o ile zostanie uznane, że inwalidztwo wnioskodawcy jest następstwem wypadku z dnia 1 marca 1982 r. i powstało w terminie 3 lat od chwili wypadku.

W orzeczeniu z dnia 16 sierpnia 1994 r. Wojewódzka Komisja Lekarska MSW w Ł. zaliczyła wnioskodawcę do II grupy inwalidów w związku z wypadkiem w ROMO, stwierdzając, że inwalidztwo istnieje od "XII.1993 r." i jest trwałe. Okręgowa Komisja Lekarska MSW w Ł. orzeczeniem z dnia 16 listopada 1994 r. zaliczyła wnioskodawcę do II grupy inwalidów stwierdzając, że inwalidztwo to nie pozostaje w związku z wypadkiem w służbie ani w związku ze służbą w Policji.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 1995 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do renty inwalidzkiej III grupy wojskowej z tytułu wypadku w czasie służby "w organach obrony" od dnia 1 lipca 1993 r., [...].

Świadczenie to wypłacać powinien resort Spraw Wewnętrznych, stosownie do ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., nr 13, poz. 68), stosując wymienioną wyżej uchwałę Rady Ministrów nr 275/81 z dnia 23 grudnia 1981 r.

W rewizji od powyższego wyroku, pozwana Komenda Wojewódzka Policji wniosła o jego zmianę i oddalenie odwołania, stwierdzając, że świadczenie winno być przyznane i wypłacane przez właściwy Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny przedstawiając zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości wskazał na rozbieżność wynikającą z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o z.i.w. i art. 2 § 2 uchwały Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1981 r. Według pierwszego przepisu, prawo do świadczeń ustalają i świadczenia wypłacają właściwe do spraw rent organy ZUS, zaś według drugiego - przysługujące świadczenia rentowe przewidziane ustawą z 29 maja 1974 r. "na zasadach ustalanych dla żołnierzy niezawodowych" przyznają organy resortu spraw wewnętrznych. Zdaniem Sądu przepis § 2 ust. 2 uchwały Rady Ministrów jest zbędny, skoro powołane w ust. 1 ustawy wskazują organy, od

których przysługują świadczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchwała nr 275 Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1981 r. w sprawie dodatkowych uprawnień osób pełniących służbę w niektórych jednostkach zmilitaryzowanych (niepublikowana) wydana została z powołaniem się na upoważnienie zawarte w art. 134 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony PRL (Dz. U. z 1979 r., Nr 18, poz. 111) określając, że dodatkowe uprawnienia w niej przewidziane przysługują "osobom powołanym na podstawie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do służby w zmilitaryzowanych jednostkach Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej".

Uprawnienia te, to - według przepisu § 2 ust. 1 pkt 1 i 2 wymienionej uchwały - świadczenia przewidziane w ustawie z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342) oraz w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 13, poz. 68 ze zm.) "na zasadach ustalonych dla żołnierzy niezawodowych".

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą rozumienia ust. 2 § 2, który uprawnienia przewidziane w tych ustawach dla organów wojskowych "w zakresie postępowania oraz w zakresie wypłaty świadczeń" przekazuje odpowiednio organom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

W istocie jednak - w tym zakresie - nie dochodzi do sygnalizowanej sprzeczności powołanego wyżej przepisu z art. 4 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o z.i.w., gdyż regulują one różną materię. [...]

Przepis ust. 2 § 2 uchwały odnosi się do obu rodzajów świadczeń, tj. - mówiąc najogólniej - wypadkowych (ustawa z dnia 16 grudnia 1972 r.) oraz rentowych (ustawa z dnia 29 maja 1974 r.).

Przy świadczeniach wypadkowych te "uprawnienia dla organów wojskowych", które przysługują organom spraw wewnętrznych, w przypadku osób, o których mowa w przepisie § 1 uchwały nr 275 Rady Ministrów, to wymienione w art. 11 ust. 1 ustawy (orzekanie wojskowych komisji lekarskich o stopniu uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem), w art. 12 (prawo do odszkodowania oraz jego wysokość ustalają właściwe organy wojskowe) oraz w art. 13 (odszkodowanie wypłaca właściwy organ wojskowy).

W przypadku świadczeń rentowych przewidzianych w rozdziale 4 "Uprawnienia inwalidów wojskowych" oraz w rozdziale 6 "Przepisy wspólne", to jedynie określone w art. 56 ust. 4 tej ustawy obowiązki zakładów pracy wynikające z przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym oraz w art. 57 ust. 1, który upoważnia wojskowe komisje lekarskie do

określenia związku...obrażeń lub chorób... ze służbą wojskową.

Artykuł 4 ust. 1 ustawy z 29 maja 1974 r. wyraźnie stanowi, że prawo do świadczeń pieniężnych, w tym do rent inwalidzkich - art. 2 pkt 1 lit. a - "ustalają i świadczenia wypłacają właściwe do spraw rent organy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych", a więc uprawnienie to nie jest przewidziane dla organów wojskowych, i tym samym nie przeszło, w stosunku do osób wymienionych w uchwale nr 275 Rady Ministrów, na organy spraw wewnętrznych. Podobnie reguluje - w przepisach wspólnych - art. 56 ust. 2 wskazując, że prawo do świadczeń ustala organ rentowy (por. art. 4 ust. 1) w formie decyzji, od której osobie zainteresowanej przysługują środki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

Rozważania te prowadzą więc do wniosku, że prawo do renty inwalidzkiej przysługującej osobie pełniącej służbę w Rezerwowych Oddziałach Milicji Obywatelskiej na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o z.i.w. ustala i świadczenie wypłaca właściwy do spraw rent Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a to zgodnie z cyt. art. 4 ust. 1 ustawy.

Z tych względów podjęto uchwałę jak w sentencji. Sąd Najwyższy zauważa, że wobec zajętego stanowiska, pogląd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.W. [...] nie może być uznany za prawidłowy.

Skoro sprawa toczy się przed Sądem Apelacyjnym w związku z rewizją pozwanej Komendy Wojewódzkiej Policji w S. od wyroku Sądu Wojewódzkiego, nie jest już możliwe ewentualne przekształcenie powództwa w trybie art. 194 § 1 k.p.c., wobec przepisu art. 393 § 1 k.p.c. Nie byłoby to jednak wyłączone w trakcie postępowania przed Sądem Wojewódzkim jako sądem I instancji.

=====